

Tworzenie prawidłowego środowiska w domu i szkole.

Wskazówki, co robić:

- Otwarcie uznawaj problemy z mową dziecka w sposób akceptujący i spokojny, podkreślając, że sytuacja jest tylko tymczasowa;
- Zapewnij dziecko, że mówienie będzie dla niego łatwiejsze, jeżeli tylko będzie robiło wszystko powoli i próbowało włączać się do rozmowy małymi krokami;
- Jeżeli uznasz za stosowne, odwiedź dziecko w domu, aby zbudować kontakt w spokojnym środowisku;
- Zachęcaj do komunikowania się w spokojnej atmosferze, bez wywierania presji na dziecko, aby mówiło, np. poprzez ciepłe odpowiadanie na próby komunikacji przez gesty i odpowiadanie, tak jakby dziecko coś powiedziało;
- Upewnij się, że dziecko siedzi i pracuje z dziećmi, z którymi rozmawia poza szkołą;
- Wprowadź alternatywne formy komunikacji (np. wskazywanie, trzymanie obrazka, używanie tablicy suchościeralnej) jako tymczasową odskocznnię, gdy dziecko ma trudności z mową (np. podczas zabaw w kółku, nauki czytania i pisania oraz zajęć z matematyki);
- Włącz zajęcia z całą klasą lub mniejszą grupą, które nie wymagają mówienia, dając to jasno do zrozumienia przed zajęciami;
- Zaproś rodziców do wzięcia udziału w zajęciach klasowych, aby ułatwić młodszym dzieciom rozmawianie w szkole;
- Zachęcaj rodziców do zapraszania kolegów z klasy do domu po szkole i w czasie wakacji;
- Odpowiednio wcześniej przygotuj dobrze dziecko do zmian i przejść, poprzez zdjęcia, odwiedziny i obrazkowe rozkłady zajęć;
- Zapewnij dziecko, że nie wybierzesz go do odpowiedzi na pytanie, czytania na głos lub demonstrowania czynności, chyba że da ci znać, że chce być wybrane;
- Zajmij dziecko na osobności w kącie klasy lub innym pomieszczeniu. Omów zadanie i zadawaj pytania bardziej samemu sobie, niż dziecku. Taka sytuacja daje dziecku możliwość, nie wymóg przyłączenia się, np. „Hmm, zastanawiam się, gdzie to powinno się znaleźć?”; „Popatrz na to! Chyba też masz takie samo, prawda?”;
- Wyznaczaj zadania, które zapewniają możliwości przemówienia w sytuacjach, które dziecko może uznać za mniej zagrażające, np. „Czy mógłbyś zabrać [imię nowego dziecka] do wieszaków i pokazać jej, gdzie ma położyć swój worek na wf?”; „Zabierz Mamusię na korytarz i pokaż jej modele, które przygotowaliśmy do złożenia”; „Proszę pomóż [imię mniej sprawnego dziecka] posprzątać – on nie jest pewny, co powinien zrobić”;
- Czynnie wspieraj przyjaźnie z innymi dziećmi, upewniając się, że rówieśnicy nie naciskają, aby dziecko mówiło i rozumieją, że on lub ona zaczął mówić w swoim czasie;
- Używaj pacynek, masek, zabawek sterowanych głosem i nagrań dźwiękowych, aby pomóc w zmniejszaniu strachu przed mówieniem;
- Przy sprawdzaniu listy pozwól na podnoszenie rąk przez dzieci. Włącz całą klasę w aktywność lub spytaj „Czy [imię każdego z dzieci] jest obecna/y?”, tak aby klasa mogła jednogłośnie odpowiedzieć;
- Upewnij się, że krowi, nauczyciele na zastępstwie, pracownicy stołówki i placu zabaw rozumieją potrzeby dziecka i przyjmują wspólne, zgodne podejście.

Wskazówki, czego nie robić:

- Nie czuj się zraniony lub urażony, kiedy dziecko milczy;
- Nie błagaj, nie przekupuj i nie prowokuj dziecka, aby mówiło. Nie okazuj również, jak ważne jest dla ciebie to, aby usłyszeć, jak mówi;
- Nie zadawaj bezpośrednich pytań, które wywierają presję na dziecko, szczególnie kiedy inni się przyglądają i czekają na odpowiedź;
- Nie patrz bezpośrednio na dziecko po zapewnieniu mu okazji do odezwania się;
- Nie przewiduj każdej potrzeby dziecka;
- Nie zwracaj specjalnej uwagi na milczenie dziecka. Zamiast tego nagradzaj starania komunikowania się, pomagaj lub bierz udział w jakiegokolwiek formie komunikowania się, jaką wybierze dziecko.

Maggie Johnson 2017

LISTA KONTROLNA ŚRODOWISKA SZKOLNEGO DLA DZIECI KOMUNIKUJĄCYCH SIĘ LĘKLIWIE

Imię i nazwisko dziecka: _____ Data urodzenia: _____

Placówka: _____ Klasa (rocznik): _____

Osoba wypełniająca listę: _____

Przeznaczenie listy: identyfikacja i wyeliminowanie powodów lęku, które mogą wpływać negatywnie na dziecko i opóźniać postępy w komunikacji i uzyskaniu pewności siebie.			
Kierunek pracy: Dążymy do tego, aby każde z poniższych twierdzeń było prawdziwe.			
Komunikacja	Data wypełnienia listy:	Data pierwsza:	Data druga (kontrolna):
Używając środków werbalnych lub niewerbalnych (np. korzystając z pomocy kolegi/koleżanki) [N]* potrafi:			
– zdobyć uwagę innych, zostać zauważonym/ą. * [N] = imię dziecka			
– zaprotestować, wyrazić niezadowolenie.			
– wyrazić potrzebę pójścia do toalety.			
– uzyskać wyjaśnienie lub pomoc względem zadania w klasie czy zadania domowego.			
– uzyskać ogólną pomoc lub wyjaśnienia w ciągu dnia w szkole.			
– wybrać danie w trakcie obiadu w szkole.			
– zgłosić, że mu/jej dokuczają lub znęcają się nad nim/nią.			
[N] stosuje <i>naturalne</i> alternatywne formy komunikacji (np. gesty, wskazywanie na wyrazy, obrazki czy symbole, rysowanie lub pisanie) w miejsce formalnych alternatywnych systemów komunikacji, takich jak Makaton.			
Uczestnictwo			
Używając werbalnych lub niewerbalnych form komunikacji, [N] regularnie uczestniczy w:			
– sprawdzaniu obecności.			
– pracy w grupach/ w kółku.			
– czytaniu.			
– pisaniu.			
– apelach szkolnych.			
– lekcjach WF.			
– zajęciach dramatycznych/teatralnych.			
Personel nie robi niczego <i>za</i> [N] lecz z [N], oferując taką pomoc, jakiej [N] potrzebuje, aby uczestniczyć choć częściowo w danej aktywności lub wnieść jakiś wkład do niej.			

Relacje społeczne i samoocena		
[N] ma chociaż jednego specjalnego przyjaciela/przyjaciółkę w klasie i jest włączany/a w klasowe aktywności.		
[N] spędza przerwy w towarzystwie innych uczniów.		
[N] stale osiąga sukcesy i zwraca na siebie uwagę dzięki pożądanym zachowaniom lub osiągnięciu realistycznych celów (np. uprzejmość, objęcie przywództwa, aktywność fizyczna, komunikacja niewerbalna, wzięcie odpowiedzialności, wzięcie udziału).		
Mocne strony lub zainteresowania [N] są uznane i cenione przez klasę.		
Inne dzieci nie dokuczają [N] ani nie znęcają się nad nim/nią lub zdarza się to rzadko. Rodzina jest zadowolona ze sposobu, w jaki szkoła rozwiązała ten problem.		
Wsparcie		
Personel poinformował i uspokoił [N], że nie ma pośpiechu, jeśli idzie o mówienie – wszyscy pomogą [N] włączać się pomału, krok po kroku, w jego/jej własnym tempie i atmosferze radości.		
Rówieśnicy rozumieją, że w pewnych sytuacjach [N] nie lubi mówić i że najlepszy sposób pomocy to włączanie [N] w aktywności i nieprzymuszanie do mówienia.		
[N] zbudował/a więź z co najmniej jedną osobą dorosłą, która jest w stanie regularnie zachęcać i wspierać [N] w klasie/grupie.		
[N] ma okazję pracować w pojedynkę z nauczycielem w celu indywidualizacji nauczania, budowania więzi i uzgadniania odpowiednich celów komunikacyjnych (krótko, ale często, nie raz w tygodniu).		
[N] wie, że personel będzie unikał zadawania bezpośrednich pytań lub werbalnego wymieniać się rolami, chyba że [N] zgłosi się na ochotnika.		
Personel szkoły został poinformowany, że kiedy [N] przemówi, to należy zareagować pozytywnie, ale bez bezpośredniej pochwały czy komentarza (<i>nie dotyczy zaplanowanych z góry celów terapii</i>).		
Istnieje uzgodniony sposób komunikacji między nauczycielami a rodzicami (dzienniczek ucznia, email, itp.) służący informowaniu o sukcesach dziecka, jego problemach, zadawaniu pytań, itd.		
Ogólnie		
[N] nie ma obaw względem tego, kto i kiedy odbierze go ze szkoły; bez problemu rozstaje się z rodzicami na początku szkolnego dnia.		
Z wyjątkiem rzadkich okazji [N] uśmiecha się często (i szczerze – nie “przyklejony uśmiech”) i przez cały dzień wygląda na zrelaksowaną/zrelaksowanego.		
Miejsce, w którym [N] siedzi pozwala mu obserwować rówieśników – i vice versa.		
[N] je lunch/obiad z rówieśnikami.		
[N] korzysta z toalety szkolnej.		
[N] nie uzyskuje dodatkowej uwagi lub innych przywilejów z powodu tego, że milczy czy odmawia udziału (<i>nie dotyczy indywidualnego wsparcia koniecznego dla realizacji celów terapii</i>).		
Personel szkoły ma dostęp do sieci wsparcia.		
Istnieje plan radzenia sobie z lękiem przed mówieniem, jakiego doświadcza [N]. Ten plan został zaakceptowany przez [N] i jego/jej rodziców.		

LISTA KONTROLNA ŚRODOWISKA DOMOWEGO DLA DZIECI KOMUNIKUJĄCYCH SIĘ LĘKLIWIE

Imię i nazwisko dziecka: _____ Data: _____

Przeznaczenie skali:

- Identyfikacja i wyeliminowanie powodów lęku, które mogą wpływać negatywnie na dziecko i opóźniać postępy w komunikacji i uzyskaniu pewności siebie.
- Poprawa komunikacji między domem a szkołą

Kierunek pracy: dążymy do tego, aby każde z powyższych twierdzeń było prawdziwe.

Dom	Data wypełnienia listy:	Data pierwsza:	Data druga (kontrolna):
Mówienie poza domem jest społecznie akceptowalne – a jeśli nie, to udzielono aktywnej zgody na mówienie w tych okolicznościach, w których jest to właściwe.			
Rodzina zachęca do kontaktów towarzyskich i modeluje je.			
Mutyzm wybiórczy jest dyskutowany z [N], a nie <i>w obecności</i> [N].			
Trudności [N] z mówieniem są przedmiotem szczerych rozmów. [N] zapewniono, że trudności te nie będą trwały zawsze.			
[N] jest zachęcany/a do wyraźnego mówienia poprzez modelowanie, a nie korygowanie.			
[N] nie cierpi z powodu dokuczania czy znęcania się.			
Nie wywiera się nacisku na mówienie wówczas, gdy [N] wyraźnie tego nie chce – lecz by uniknąć całkowitego wycofania się, pomaga się mu/jej uczestniczyć w inny sposób w komunikacji.			
[N] chętnie szkuje się do szkoły i bez problemów rozstaje się z rodzicami na początku szkolnego dnia.			
[N] ma okazję do zabawy, wspólnych aktywności i komunikacji (mejlę, SMSy, itd.) z klasowymi kolegami i koleżankami także <i>po lekcjach</i> .			
Rodzice opierają się pokusie wyręczania [N] i oferują pomoc, tak aby [N] poradził/a sobie sam/a choć z częścią danej aktywności, bądź też uczestniczył/a w niej w inny sposób.			
Rodzice nie wyręczają [N] w mówieniu i oferują pomoc, stosując technikę „Czekaj.... Czekaj...”			
Kiedy [N] jest przestraszony/a, onieśmielony/a czy wycofuje się, to nie dostaje więcej uwagi i fizycznego kontaktu niż wówczas, kiedy odnosi sukces, bierze udział, bawi się, pomaga innym.			
Rodzice mają dostęp do sieci wsparcia.			
Istnieje plan radzenia sobie z lękiem przed mówieniem, jakiego doświadcza [N]. Ten plan został zaakceptowany przez [N] i jego/jej szkołę.			

Maggie Johnson, January 2017